

Program Prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2020

Obsah

1. Úvod
2. Bezpečnostní analýza
3. Návrh opatření a způsob jejich realizace
4. Finanční zajištění
5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

1. Úvod

Zastupitelstvo Kraje Vysočina schválilo usnesením č. 0387/05/2016/ZK dokument Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2017 až 2020 (dále jen „Koncepce“). Nástrojem plnění opatření obsažených v Koncepti jsou roční programy Prevence kriminality, které vymezí hlavní bezpečnostní problémy, způsob jejich řešení a finanční zabezpečení. Koncepce byla zpracována na základě Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2016 až 2020 (dále jen „Strategie“ - schváleno usnesením vlády č. 66/2016), která umožňuje čerpat státní dotace na projekty prevence kriminality za splnění stanovených podmínek. Jednou z podmínek je schválení Programu Prevence kriminality na příslušný rok. Z těchto důvodů byl zpracován návrh Programu Prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2020 (dále jen „Program“).

Návrh Programu byl sestaven pracovní skupinou prevence kriminality jmenovanou ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina na základě bezpečnostní analýzy provedené ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie kraje Vysočina, ze které vyplynuly hlavní bezpečnostní problémy roku 2019.

2. Bezpečnostní analýza

Bezpečnostní analýza se zpracovává na základě údajů zveřejňovaných na webu policejního prezidia PČR a na základě údajů poskytnutých Krajským ředitelstvím Kraje Vysočina. Vzhledem k tomu, že údaje o kriminalitě na webu policejního prezidia nejsou od října zveřejňovány (vždy předešlý rok do měsíce září), zůstávají jediným zdrojem informace krajského ředitelství. Dle vyjádření odpovědné pracovnice krajského ředitelství policie dochází v současné době ke změně systému statistického zpracování trestné činnosti s tím, že některá data o pachatelích trestné činnosti a data o obětech trestných činů byla ze statistik „vypuštěna“. Na základě poskytnutých údajů o kriminalitě za období leden až září 2019 lze konstatovat:

2.1 Celková kriminalita

V roce 2019 (leden až září) byl zaznamenán nárůst zjištěných trestných činů oproti roku 2018. Celkově zjištěných 4 405 trestných činů představuje nárůst ve srovnání s rokem 2018 o 270 trestných činů. V přepočtu na 10 tis. obyvatel to znamená 86,5 trestných činů, přičemž se Kraj Vysočina nachází na 12. místě s porovnáním s ostatními kraji.

V roce 2018 bylo objasněno 2 259 trestných činů tj. 54,6 %, v roce 2019 bylo objasněno 2 573 trestných činů tj. 58,4 %. Celková škoda způsobená páčáním trestné činnosti činí **617 562 240 Kč**.

2.2 Násilná kriminalita

K 30. 9. 2019 bylo spácháno v Kraji Vysočina 426 násilných trestných činů, což je o 5 více než ve stejném období 2018. Nárůst byl zaznamenán zejména u trestných činů **úmyslného ublížení na zdraví**, zpravidla pod vlivem návykových látek, zejména alkoholu. Alkohol a návykové látky sehrávají i nadále negativní roli při páčání trestných činů domácího násilí, kde je třeba více pozornosti zaměřit na práci s násilnou osobou.

2.3 Mravnostní kriminalita

K 30. 9. 2019 bylo zjištěno 93 mravnostních trestných činů, což je o 3 více než ve stejném období předcházejícího roku. Nejpočetněji jsou zastoupeny trestné činy znásilnění a pohlavní zneužívání – jde často o případy páčané mezi dospívající mládeží. I nadále zůstává hrozbou páčání mravnostní kriminality prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Jde zejména o **výrobu a šíření dětské pornografie prostřednictvím sociálních sítí**, které však může vést k daleko závažnějším trestným činům. Mezi nejohroženější skupinu se řadí nezletilí a mladiství, kteří tyto technologie velmi často využívají. Ohroženi jsou zejména pro svoji důvěřivost (sdělování tel. čísel, adres, fotografií), nezájem nebo podceňování hrozeb ze strany rodičů, nedostatečná opatření ze strany škol ad.

2.4 Majetková kriminalita

Ve srovnání se stejným obdobím roku 2018 došlo k 30. 9. 2019 k nárůstu majetkové kriminality z 1 546 případů roku 2018 na 1 617 případů v roce 2019.

Velkým problémem i nadále zůstává problematika **majetkových a úvěrových podvodů**. Podvody jsou neustálou hrozbou zejména pro seniory, obyvatele sociálně vyloučených lokalit a nízko příjmové skupiny obyvatel. Dle statistiky se trestná činnost úvěrové podvody) zvyšuje. V roce 2017 bylo zjištěno 105 trestných činů, v roce 2018 bylo zjištěno 53 trestných činů a v roce 2019 se počet zvýšil na 76 trestných činů. To úzce souvisí i s problematikou zadlužování. Podle Dle mapy exekucí (zdroj Exekutorská komora ČR) bylo v roce 2018 v Kraji Vysočina zadluženo 24 974 osob – 137 755 celkový počet exekucí, přičemž průměrná jistina je až ve výši 319 716 Kč, což znamená, že medián jistiny na osobu vychází na 114 815 Kč. Nicméně v roce v 2019 se tato čísla zvyšují, tedy v Kraji Vysočina je aktuálně zadluženo 25 539 osob – 149 475

celkový počet exekucí. Největší zadlužená skupina obyvatel je ve věku 18 až 29 let a nejvyšší procento zastoupení v počtu exekucí jsou osoby s 3 – 9 exekucemi. Nejvíce jsou lidé zadluženi v Jihlavě a ve Žďáru nad Sázavou.

2.5 Obecná kriminalita

Počet trestných činů označovaných Policií ČR jako obecná kriminalita se ve srovnání s rokem 2018 zvýšil o 173 případů. Závažnou i nadále zůstává trestná činnost **spáchaná pod vlivem alkoholu**. Za rok 2019 bylo 520 skutků spácháno pod vlivem alkoholu. U problematiky alkoholismu jsou v posledním období stále častěji zjišťovány trestné činy řízení vozidel pod vlivem alkoholu nebo návykových látek. Ve srovnání s předcházejícími lety narůstají problémy se **zaměstnáváním tzv. agenturních pracovníků zpravidla v průmyslových zónách**. Jde zejména o lokality Humpolec a Havlíčkův Brod, kde se objevuje nelegální zaměstnávání cizinců zejména z Rumunska a Bulharska, kteří páchají trestnou a přestupkovou činnost ve spojení s krádežemi a násilím. V letošním roce bylo zjištěno v kraji 192 trestných činů spáchané cizinci což je o 20 trestných činů více než v roce 2018. Jednou z příčin je i to, že je těmto cizincům po krátké době z různých důvodů ukončen pracovní poměr, jsou vypovězeni z ubytoven a zůstávají v obcích bez střechy nad hlavou a nedostatkem financí.

V roce 2019 opět dochází k nárůstu **trestné činnosti páchané prostřednictvím informačních a komunikačních technologií**. Z poznatků Policie ČR, z poznatků získaných od členů odborné pracovní skupiny pro e-bezpečnost (jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina) a ze seminářů organizovaných v posledním období k problematice e-bezpečnosti vyplývá, že hrozba zejména internetové kriminality neustále narůstá a je páchána **ve spojení s dalšími druhy kriminality**. Policie ČR evidovala v Kraji Vysočina k 30. 9. 2017 celkem 193 trestných činů, z toho 132 podvodů (majetkové a hospodářské). V roce 2018 bylo zjištěno 181 trestných činů, z toho 128 podvodů a v roce 2019 bylo zjištěno 274 trestných činů, z toho 209 podvodů. Jde o vysoce latentní kriminalitu a nebezpečí nehrozí jen mladým uživatelům internetu (v poslední době on-line hazardní hry), ale i dalším skupinám obyvatel, kteří internet stále častěji používají nebo jsou nuceni používat a nemají potřebné informace o hrozbách a znalosti o bezpečném chování na internetu. Mezi tuto skupinu se řadí i běžní uživatelé internetu a také senioři.

2.6 Pachatelé a oběti

Vzhledem k tomu, že jsou k dispozici omezené údaje o obětech trestných činů, nebyla analýza zpracována. Mezi pachatele trestných činů patří skupina pachatelů, kteří páchají trestnou činností opakovaně, tedy recidivisté. Počet trestných činů u recidivistů výrazně narostl o 323

skutků (v roce 2018 bylo zjištěno 930 skutků, v roce 2019 bylo zjištěno 1 253 skutků). Proto recidivisté jsou stále aktuální problémem, na který je potřeba se zaměřit. Dle statistik vězeňské služby, je stále recidiva přes 55%. Proto je třeba se zaměřit při práci s pachateli a potenciálními pachateli trestných činů na osoby vracející se z výkonu trestu odnětí svobody. V letošním roce byl zaznamenán mírný nárůst trestné činnosti páchané nezletilými a mladistvými osobami, v roce 2018 bylo spáchání 246 trestných činů a v roce 2019 bylo spácháno 272 trestných činů. Členové pracovní skupiny doporučují věnovat této problematice i nadále odpovídající pozornost. V předcházejícím období byl uváděn jako jeden z hlavních bezpečnostních problémů problém v sociálně vyloučených lokalitách. Podle krajského ředitelství policie je stav v sociálně vyloučených lokalitách stabilizován a není třeba přijímat zvláštní opatření.

Údaje o vývoji kriminality v Kraji Vysočina za rok 2018 a za rok 2019 jsou uvedeny v příloze.

Závěr – hlavní bezpečnostní problémy:

- a) Kriminalita páchaná prostřednictvím ICT (informační a komunikační technologie) – podvody páchané prostřednictvím internetu, neoprávněný přístup do počítačového systému, porušování autorských práv, mravnostní kriminalita, kyberkriminalita ad.
- b) Násilná kriminalita a kriminalita páchaná pod vlivem NL, zejména alkoholu – vraždy, úmyslné ublížení na zdraví, domácí násilí, porušování domovní svobody, zvýšená agresivita, gamblerství.
- c) Kriminalita spojená s majetkovými a úvěrovými podvody, nízká finanční gramotnost některých skupin obyvatel.
- d) Různé typy útoků na seniory (podvody, krádeže, podomní prodej ad.) a zvláště zranitelné skupiny (jde zejména o osaměle žijící seniory, děti, hendikepované občany, oběti domácího násilí ad.).
- e) Kriminalita páchaná recidivisty, nepřizpůsobivými obyvateli, cizinci ad.

Hlavní cíle a opatření vedoucí k řešení problematiky zneužívání návykových látek jsou definovány ve Strategii protidrogové politiky Kraje Vysočina na období 2016 – 2019, která je prodloužena do konce roku 2020. Z tohoto důvodu nejsou navrhována v této oblasti další opatření.

3. Návrh opatření k hlavním bezpečnostním problémům a způsob jejich realizace

a) kriminalita páchaná prostřednictvím ICT:

Celou oblast elektronické bezpečnosti bude i nadále analyzovat, navrhovat a případně realizovat příslušná opatření odborná pracovní skupina jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina v roce 2010. Půjde zejména o:

- Zpracování akčního plánu elektronické bezpečnosti Kraje Vysočina na rok 2020, Strategie - elektronické bezpečnosti Kraje Vysočina na léta 2018 až 2020.
- Práci s cílovou skupinou dětí a mládeže, které nejčastěji přicházejí do styku s ICT a ne vždy si uvědomují dopad svého jednání (vzdělávací projekty, soutěž ad.).
- Vzdělávání pedagogických pracovníků, pracovníků NNO a pracovníků dalších institucí (např. - Probační a mediační služby, PČR ad.), které se problematikou elektronické bezpečnosti zabývají.
- Působení na běžné uživatele ICT (rodičovská veřejnost, senioři ad.).
- Pomoc drobným a středním podnikatelům, spolupráce s providery.
- Vzdělávání odborných pracovníků kraje, obcí a příspěvkových organizací kraje a obcí.
- Podporu projektů obcí a NNO zaměřených na problematiku prevence kybernetické kriminality s důrazem na právní aspekt.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace, příspěvkové organizace

Termín: do 31. 12. 2020

b) násilná kriminalita a kriminalita páchaná pod vlivem návykových látek a alkoholu

- Pravidelně analyzovat trestnou a přestupkovou činnost páchanou pod vlivem alkoholu a drog a navrhovat realizaci příslušných opatření.
- Podporovat realizaci projektů zaměřených na práci se skupinou osob ohrožených nadměrným požíváním alkoholu, drog a gamblerstvím,
- Podporovat projekty zaměřené na snižování násilné trestné činnosti (včetně projektů zaměřených na zvýšení bezpečnosti žáků základních a studentů středních škol), trestné a přestupkové činnosti páchané pod vlivem alkoholu.
- Zvýšenou pozornost věnovat problematice domácího násilí, zejména obětem domácího násilí, práci s násilnou osobou a v této souvislosti rozšiřovat odbornou přípravu osob, které z titulu své funkce přicházejí do styku s domácím násilím.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace

Termín: 31. 12. 2020

c) kriminalita spojená s majetkovými a úvěrovými podvody:

- Operativně, zejména prostřednictvím médií, varovat občany před aktivitami spojenými s podvody a úvěrovými podvody.
- Zajistit další odbornou přípravu pracovníků neziskových organizací a obcí, kteří poskytují poradenství v oblasti zadlužování a jsou nejčastěji ve styku se skupinou obyvatel, kterým hrozí zadlužení.
- Podporovat realizaci projektů zaměřených na zvyšování právního vědomí obyvatel, kterým hrozí zadlužení (obyvatelé sociálně vyloučených lokalit ad.).
- Usilovat o zvyšování finanční gramotnosti žáků a studentů škol, seniorů a handicapovaných občanů.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, Policie ČR, Vysočina Education p. o., obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2020

d) kriminalita páchaná na seniorech:

- Na pravidelných setkáních rady kraje s radou seniorů hodnotit vývoj kriminality páchané na seniorech a navrhnout opatření na jejich ochranu, zejména ochranu osaměle žijících seniorů.
- Ve spolupráci s Policií ČR, krajskou knihovnou, obcemi a NNO organizovat vzdělávací akce zaměřené zejména na ochranu seniorů před násilnou kriminalitou, IT kriminalitou, zadlužováním a na zvyšování jejich finanční gramotnosti, ad.
- Podporovat realizaci projektů obcí a neziskových organizací zaměřených na pomoc seniorům před dopady kriminality.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Policie ČR, obecní policie, neziskové organizace

Termín: do 31. 12. 2020

e) kriminalita páchaná recidivisty, nepřizpůsobivými obyvateli a cizinci:

- Podporovat probační a resocializační programy, tj. programy zaměřené na posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti, zejména programy zaměřené na skupinu mladých dospělých (nejpočetnější skupina pachatelů trestných činů) recidivistů.

- Zvýšenou pozornost ve spolupráci s obcemi a PČR věnovat kriminalitě a přestupkové činnosti cizinců (analýza situace v průmyslových zónách, stav integrace ad.).
- Podporovat realizaci projektů zaměřených na práci s prvopachatelí (zejména mladí dospělí) – osobami vracejícími se z výkonu trestu odnětí svobody.
- Podporovat realizaci projektů na práci s rizikovou skupinou mládeže jako potenciální skupinou pachatelů trestných činů a na práci s mladými rodiči zejména sociálně vyloučených lokalit.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2020

Organizační záležitosti:

Ve spolupráci s odborem informatiky připravit návrh zásad pro poskytování dotací z rozpočtu kraje prostřednictvím elektronického podání.

4. Finanční zajištění

Návrh finančního zajištění realizace opatření obsažených v programech na příslušný rok vychází z Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2017 až 2020 (požadavek byl uplatněn v návrhu rozpočtu Kraje Vysočina na rok 2020) a dále pak z povinného podílu žadatelů, které o dotaci z rozpočtu kraje požádají.

Návrh finančního zajištění:

Na podporu realizace opatření obsažených v Programu Prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2020 zejména v oblasti sociální prevence alokovat ve Fondu Vysočiny finanční prostředky ve výši 1 mil. Kč na aktivity obcí, škol a zejména neziskových organizací působících v oblasti prevence kriminality. Spoluúčast bude stanovena podle pravidel pro poskytování dotací z Fondu Vysočiny.

Dalším zdrojem krytí nákladů na realizaci uvedených opatření budou státní dotace poskytované na základě Zásad pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu Prevence kriminality v roce 2020 vydané Ministerstvem vnitra ČR.

5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

V souladu se Zásadami pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu Prevence kriminality ČR na rok 2020 vydanými Ministerstvem vnitra ČR (hodnocení projektů se dle těchto zásad provádí na úrovni kraje a dle kritérií, které jsou součástí

zásad) se k zajištění čerpání dotací ze státního rozpočtu a k čerpání dotací z rozpočtu Kraje Vysočina doporučuje stanovit následující postup:

a) Schválení Programu Prevence kriminality v Kraji Vysočina, který bude sloužit jako prioritní dokument pro poskytování dotací z rozpočtu Kraje Vysočina na výdaje realizované v rámci Grantového Programu Prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2020. Dále bude sloužit jako povinná příloha pro poskytnutí státní dotace. Dokument projednat v orgánech Kraje Vysočina:

- rada kraje 19. 11. 2019

- zastupitelstvo kraje 10. 12. 2019

b) Jmenování pracovní skupiny prevence kriminality pro hodnocení projektů obcí, které požádají o dotaci ze státního rozpočtu - do 20. 1. 2020.

c) Vyhodnocení projektů obcí, které požádaly o státní dotaci - do 14. 3. 2020.

e) Předložení žádostí Kraje Vysočina o poskytnutí státní účelové dotace na Ministerstvo vnitra ČR – do 14. 2. 2020

f) Schválení výzvy Grantového Programu Prevence kriminality 2020, která slouží k předkládání projektů obcí, škol a neziskových organizací v rámci sociální prevence – zastupitelstvo kraje 10. 12. 2019.

g) Jmenování členů řídicího výboru pro hodnocení žádostí o poskytnutí krajské dotace Grantového programu Prevence kriminality na rok 2020 - zastupitelstvo kraje 10. 12. 2019.